

Aantekenen

Aan: Rechtbank Amsterdam,
T.a.v. sector Bestuursrecht
Postbus 75850
1076 EC Amsterdam

Amsterdam, 18 februari 2019

Betreft: Zitting 7 maart 2019
Uw Kenmerk: AMS 17 / 5374 BESLU en AMS 17 / 5835 GEMWT
Inzake: het beroep van Wijkcentrum d'Oude Stadt
Behandeld door:

Geachte mevrouw, mijnheer,

Hierbij melden wij u dat wij graag naar de zitting komen van 7 maart a.s.. Die behoefte is ontstaan na uw brieven d.d. 15 januari jl., de reacties daarop van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, van de gemeente Amsterdam, onze reactie van 29 januari jl. en na overleg met de griffie in bovenvermelde zakennummers. Wij zijn ons er van bewust dat die zitting gaat om enkel de bevoegdheid van uw rechtbank in deze kwestie. Naar onze mening is uw rechtbank weldegelijk bevoegd. Daartoe verwijzen wij u naar onze brief d.d. 29 januari jl. en hetgeen hierna volgt.

Zowel het Ministerie in de brief van 25 januari jl. als de Gemeente in de brief d.d. 29 januari jl. kiezen er nu voor om de uitspraak ECLI:NL:RVS:2018:3324 van de Raad van State d.d. 17 oktober 2018 te volgen. Daarmee aangevend dat uw rechtbank niet bevoegd zou zijn. Die stelling is erg kortzichtig.

AWB

Wij doen met onze verzoeken een beroep op artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: de Awb), vanwege besluiten die niet genomen worden cq betreffende het weigeren van het nemen van (juiste) besluiten in relatie tot de uitspraak van de rechtbank op 7 september 2017 ECLI:NL:RBDHA:2017:10171. De afwijzing op het verzoek om maatregelen te nemen in de bij uw rechtbank voorliggende Beslissingen op Bezwaar is een besluit. Om daar kennis van te nemen is uw rechtbank zeker bevoegd.

De Raad van State focust in zijn uitspraak ECLI:NL:RVS:2018:3324, op aandragen van het Ministerie, op artikel 5:4 van de Awb, dat bepaalt:

1. De bevoegdheid tot het opleggen van een bestuurlijke sanctie bestaat slechts voor zover zij bij of krachtens de wet is verleend.
2. Een bestuurlijke sanctie wordt slechts opgelegd indien de overtreding en de sanctie bij of krachtens een aan de gedraging voorafgaand wettelijk voorschrift zijn omschreven.

Dat onderdeel over wel of geen sanctiemogelijkheid was ook de reden dat deze kwestie bij de Raad van State (eerst) voorlag, omdat voor dat onderdeel van de Beslissing op Bezwaar van het Ministerie de wet een beroepsgang bij de afdeling rechtspraak van de Raad van State voorschrijft. Voor het overige resterende deel van de Beslissing op bezwaar ligt de kwestie bij uw rechtbank voor. Evenals de hele Beslissing op Bezwaar van de gemeente.

Boete niet relevant

Het gaat in onze verzoeken niet om het opleggen van een boete (aan wie dan? staat in het hoorzittingverslag d.d. 13 juni 2017 bij de gemeente; mw. Gratema, van de gemeente: wie is dan de overtreder, het verkeer?), maar het gaat verzoekers om het zich als overheid houden aan (zelf) opgelegde regels. En die regel is heel eenvoudig.

De richtlijn zegt: “maximaal is het jaargemiddelde 40 µg/m³ Stikstofdioxide (NO₂)”.

Alleen al uit fatsoen, een morele verplichting, zouden Ministerie en/of gemeente daar meteen aan moeten voldoen, maar tot op heden, op verschillende gronden, proberen zij zich daar uit te praten. Nu is het excuus: de overheid kan geen boete opleggen (want dat is niet geregeld in de wet). Maar verzoekers vragen niet om een boete. Zelf worden verzoekers niet rijker van een boete, wel van gezonde lucht. Verzoekers vragen maatregelen. Maar eigenlijk moet de overheid bij de eerste constatering dat niet voldaan wordt aan de richtlijn zichzelf oppakken en concreet iets doen aan de luchtvervuiling, dus ook in de straten van verzoekers. Dat laten Ministerie en/of gemeente echter (nog steeds) na. Terwijl Nederland in 2015 aan de EU-norm moest voldoen! Andere landen al in 2010.

Wij zien ook wel dat er geen boete geregeld is en dat doet naar onze mening niet eens ter zake. Essentiëler is de houding van beide partijen. Het in elkaars schoenen schuiven van een probleem. Nog afgezien dat de wet “wat omissies” heeft, doet het Ministerie dat in zijn beslissing op bezwaar af door de kwestie “verder ter hand te stellen” van de gemeente:

De bevoegdheid tot het nemen van maatregelen die wel effectief kunnen zijn, berust volgens de Minister bij lokale overheden. Hij heeft de verzoeken daarom in zoverre doorgezonden aan het bevoegde gezag van de gemeente Amsterdam.

Daarmee legt het Ministerie de bevoegdheid voor het nemen van maatregelen die locatiespecifiek zijn (voor de straten in Amsterdam waarin verzoekers wonen/werken), niet bij het Ministerie (de Raad van State onderschrijft dat) en maakt zichzelf niet verantwoordelijk, maar de gemeente.

Deze verantwoordelijkheidsverdeling snappen wij binnen het NSL, nu het ministerie verantwoordelijk is voor “het hele programma”, dat wil zeggen voor de maatregelen, die ingebracht zijn in dat programma door een van de partijen. Maar NSL-maatregelen die ingebracht zijn door de gemeente Amsterdam en niet werken, of maatregelen die Amsterdam wel neemt, maar geen onderdeel laat uitmaken van “het programma”, of juist maatregelen, die Amsterdam (bewust) niet neemt, maar die wel degelijk een positief effect zouden hebben op de luchtkwaliteit, daar neemt het Ministerie zeker geen verantwoordelijkheid voor en verklaart met die toevoeging in hun besluit dat dit het pakkie-an is van de gemeente Amsterdam. Dat is wat de Raad van State ook onderschrijft.

En die gemeente pakt die verantwoordelijkheid niet op en gebruikt vervolgens het niet kunnen opleggen van een boete als excuus en gaat niet eens in op ons verzoek: zie de laatste alinea van het advies van de bezwaarcommissie (punt 5 overwegingen) die het College in de beslissing op bezwaar onderschrijft:

Nu naar het oordeel van de commissie u geen mogelijkheden heeft om bestuurlijk te handhaven en u zich voldoende inspannt om aan de normen te voldoen, is de commissie van mening dat de bezwaarschriften ongegrond moeten worden verklaard. De overige bezwaargronden, die vooral ingaan op specifieke maatregelen, behoeven verder geen bespreking, omdat deze het oordeel niet kunnen wijzigen.

De gemeente gaat dus in de beslissing op bezwaar uit van een inspanningsverplichting, terwijl de rechtbank op 7 september 2017 in ECLI:NL:RBDHA:2017:10171 verklaart dat het een

resultaatsverplichting is. Nu de gemeente, jaar in jaar uit, deze resultaatsverplichting schendt, handelt zij daarmee onrechtmatig. Dat verplicht de gemeente er alles zelf aan te moeten doen en wel op de kortst mogelijke termijn. De gemeente moet dus niet afwachten, of eerst op aangeven van burgers pas een door hen aangedragen actie nemen. De gemeente moet uit zichzelf op basis van de GGD-metingen daadwerkelijk concrete actie ondernemen, conform de eerdere toezegging van de gemeente! (Monitoringsrapportage NSL 2015, pagina 49 en 50; Bijlage 1). Nu dat niet gebeurt komen de verzoeken.

Maatregelen

In beide beslissingen op bezwaar wordt melding gemaakt van geen concreet verzoek van verzoekers om maatregelen. In de voorfase en tijdens de hoorzittingen zijn die concrete maatregelen wel besproken.

Het verzoek was immers te zorgen om onder de Europese Norm te komen van maximaal van 40 µg/m³ Stikstofdioxide (NO₂). Het “programma” dat het Ministerie met de gemeente is overeengekomen voldoet immers niet voor de plekken waar verzoekers wonen/werken.

Wat het Ministerie en Gemeente melden in hun recente reacties aan uw rechtbank richt zich slechts op dat “programma”. Echter wij wijzen u er op dat er ook ander overheids- en gemeentelijk beleid is voor “verbetering van de luchtkwaliteit”, dat niet ondergebracht is in het NSL. Feitelijk blijken dat veelal ook generieke maatregelen en dus niet locatiespecifiek zoals verzoekers vragen. In de voorfase is over maatregelen gesproken. Bijgevoegd een verslag van het gesprek van dinsdag 7 juni 2016 bij het Ministerie I & M met een aantal vragen en achteraan de e-mailwisseling. Ondanks toezegging is antwoord uitgebleven (Bijlage 2).

Gemeentelijk beleid: Bijvoorbeeld de uitbreiding Milieuzone, of Amsterdam uitstootvrij 2025. Deze plannen en maatregelen vallen niet onder de NSL en dus is de gemeente primair verantwoordelijk.

Het is verzoekers om het even, of de uit te voeren maatregelen wel of niet onder het NSL zijn gebracht. De maatregelen moeten wel voldoende concreet, functioneel, effectief zijn en uitgevoerd worden om de luchtkwaliteit in de straten van verzoekers te verbeteren. Het slechts focussen op het NSL, het hebben van een plan, de wet Milieubeheer en al dan niet beboeten doen de oorspronkelijke verzoeken geen recht.

In de pleitnota van het Wijkcentrum voorgedragen bij de hoorzitting van de gemeente d.d. 13 juni 2017 staan wel degelijk voorgestelde maatregelen (Bijlage 3):

Bezwaarmakers merken op dat “meer doorstromen” dus niet werkt. Er is wat anders nodig. Ook geen “onderzoek” naar vergroening, afvangen fijnstof ipv NO₂, etc.. Maar kijk bijvoorbeeld naar de effecten op de luchtkwaliteit toen de Valkenburgerstraat dicht was: 16 augustus 2016 van 6:45 uur-16:42 uur. Invloed op NO₂ uitstoot van werkverkeer op straat en verkeer op ventweg: Zonder de enorme hoeveelheid verkeer op de Valkenburgerstraat, zakt de hoeveelheid NO₂ dus onder de grens van 40 µg/m³. Dat heet in de ogen van verzoekers bronaanpak: het weghalen van verkeer, gemeten met hulp van de Waag Society (zie bijlage 4): veel minder verkeer = minder uitstoot NO₂. Temeer uit kentekenonderzoek blijkt dat 30 tot 60% van het verkeer door die straat doorgaand verkeer is; geen bestemming heeft in de onmiddellijke nabijheid.

Wat de bewoners van de wel genomen maatregelen vinden blijkt uit het raadsadres van de Nieuwmarkt Groot Waterloo over de Valkenburgerstraat: Gebakken Lucht! Daarin wordt gevraagd om concrete en wel werkende maatregelen:

<https://valkenburgerstraat.wordpress.com/2017/06/12/raadsadres/>

Dat gaat over “Knips” zoals bij de Munt en PH-Kade (west) en knippen bij de Weesperstraat die wel werken op de verbetering van de lucht- en geluidskwaliteit na een recent onderzoek door de gemeente Amsterdam, zoals gemeld in ons schrijven d.d. 29 januari jl.

In het hoorzittingverslag behorende bij de beslissing op bezwaar van de gemeente staat nota bene dat het college in het verzoek de wens las “om maatregelen te nemen”. En dat Amsterdam verder wil gaan dan het NSL, maar dat feitelijk doet met generieke maatregelen (pagina 2). Amsterdam zet niet in op een straat, want dat zou: *“negatieve gevolgen hebben voor de luchtkwaliteit in een andere straat”*.

Verzoekers vragen nu juist om de gemeente/Ministerie maatregelen te laten nemen die werken in de straten van verzoekers. Het gaat om besluiten die bewust niet worden genomen (pagina 3). De gemeente gaat bovendien uit van een inspanningsverplichting, terwijl de rechtbank op 7 september 2017 in ECLI:NL:RBDHA:2017:10171 verklaart dat voldoen aan EU-normen een resultaatsverplichting is. Wat het Ministerie en gemeente op grond van die uitspraak in Kort Geding dan in elkaar timmeren als extra plannen en aanvulling op het bestaande NLS is ronduit stuitend. Lees over het afbranden van die aanvulling op het NSL de Bijlage 5; zienswijze van het Wijkcentrum d’Oude Stadt d.d. 7 mei 2018. Die extra NSL-maatregelen blijken geen locatiespecifieke maatregelen voor de straten waar verzoekers wonen/werken, waar de overschrijdingen dus al jaren plaats hebben.

De gemeente schendt jaar in jaar uit, deze resultaatsverplichting. In de opeenvolgende Monitoringsrapportages NSL verschuiven partijen gewoon de datum, waarop zij denken ooit onder de grenswaarden te kunnen komen, terwijl in 2015 aan de norm voldaan had moeten zijn. Burgers spreken de overheid op dat gedrag aan. Conform de toezegging van de gemeente had het immers veel eerder in de lijn der verwachtingen gelegen dat de gemeente niet afwacht, maar uit zichzelf op basis van de uitkomsten van de GGD-metingen daadwerkelijk concrete actie ondernam. Toen dat uitbleef hebben bewoners een verzoek gedaan en de gemeente herinnerd aan haar toezeggingen en aan haar verplichting tegenover haar burgers. De afwijzing van 10 van de oorspronkelijke verzoeken liggen nu voor bij uw rechtbank.

Echte maatregelen

Concrete, effectieve ingrepen om de NO2-norm te verlagen in knelpuntstraten blijven uit in Amsterdam. Daartoe worden gelegenheidsargumenten gebruikt (inclusief de stad kan geen boete opleggen); om maar niks te hoeven doen. Door rigoureuus elke door bewoners gesuggereerde maatregel zonder meer de grond in te boren, ten faveure van de auto, komt de bewoner op de laatste plaats, gaat hun gezondheid achteruit, en maakt wel heel duidelijk dat alle voorstellen voor betere luchtkwaliteit vanuit de gemeente niet meer zijn dan “Window Dressing”. Dat verdienen de bewoners en werkenden in de knelpuntstraten niet. Wat ons betreft kunnen de besluiten op de verzoeken gekwalificeerd worden als onbehoorlijk bestuur en zijn beledigend voor de bewoners van Amsterdam, omdat de gemeente nog steeds de gezondheid van bewoners niet serieus neemt en niet urgent acht.

Verzoekers willen voor hun locatie echte nieuwe maatregelen die wel werken, zoals het weghouden van verkeer, of een 30 KM zone, ook al heeft dat consequenties voor andere straten, zo lang zij ook maar onder de norm blijven (verschuiving/ ‘verdunning’ in het bezwaarschrift), desnoods door extra maatregelen.

- Passende maatregelen dus (dus niet slechts maatregelen die een bijdrage leveren aan beleid dat slechts een verwachting behoeft te bevatten)
- Waarbij resultaat voorop staat: beëindiging van de overschrijding
- En wel op zo kort mogelijke termijn

Tegen het ontbreken/uitblijven/ weigeren van dergelijke besluiten hebben verzoekers al in het begin proforma bezwaar gemaakt. Waarom dan in de tekst van de beslissing op bezwaar van de gemeente

“gehamerd” wordt op het feit dat de gemeente zich voldoende “inspant” en de gemeente geen handhavingsbevoegdheid (lees boetebevoegdheid) heeft (op grond van de wet Milieubeheer) staat dan volstrekt buiten alle orde. De overige bezwaargronden, die vooral ingaan op de specifieke maatregelen, hadden dus niet buiten de beslissing op bezwaar gehouden mogen worden, zoals het dictum nu luidt. Zeker niet na de uitspraak van 7 september 2017 in ECLI:NL:RBDHA:2017:10171. Daar zwijgen de recente reacties van het Ministerie en de Gemeente aan uw rechtbank onterecht over.

Berekeningen vs metingen

In het aangehaalde voorgesprek van dinsdag 7 juni 2016! bij het Ministerie I & M (Bijlage 2) kwamen natuurlijk ook de cijfers ter sprake van Milieudefensie en van de GGD via metingen met palmesbuisjes. Die metingen staan volgens het ministerie feitelijk buiten het NLS traject. Voor het NSL wordt gekeken naar de cijfers van RIVM. Maar als je als stad iets wil weten, dan moet je als stad ook iets met de GGD-metingen doen. Met andere woorden Amsterdam erkent knelpunten, neemt ze waar door de GGD-metingen en maakt eigen plannen en maatregelen en stuurt daar op. Ook op een traject van maatregelen die buiten het NSL zijn geplaatst, dus geen onderdeel van het NSL, kan je gericht monitoren/bijsturen etc.. Maar de praktijk van Amsterdam is dat de GGD-cijfers worden gemeld en dat dan weer niks concreets gedaan wordt om die cijfers te verlagen onder de EU-norm.

Daarbij verwijzen wij ook nog maar weer eens naar de Monitoringsrapportage NSL 2015 pagina 49 en 50 (Bijlage 1). Dat gaat o.a. over fouten in de “berekeningen”.

- ./.
- Bijgevoegd treft u aan als bijlage 6 een brief d.d. 20 december 2018 van wethouder Dijkema over NSL-Monitor Luchtkwaliteit 2018, over het jaar 2017! Daarin meldt de wethouder dat de norm voor NO₂-concentratie overschreden wordt in negen drukke straten in Amsterdam, drie meer dan in 2016. Het betreft de Stadhouderskade Oost, de Prins Hendrikkade, Weesperstraat, Jonas Daniel Meijerplein, de Zuidelijke IJtunnelmond, Amsteldijk, Nassaukade, Wibautstraat en Valkenburgerstraat. De onderstreepte straten behoren tot het woon/werkgebied van verzoekers.

Dat die straten als de Valkenburgerstraat nu wel verschijnen in de “berekeningen” komt door een verbetering in de gebruikte rekenmodellen. In de monitoringsronde van 2017 is namelijk een verandering in verkeersamenstelling verwerkt. Er zijn nieuwe verkeerstellingen uitgevoerd met lustellingen in plaats van kentekenscans. Met deze andere telmethode is 40% meer middelzwaar en zwaar vrachtverkeer geregistreerd dan bij de vorige ronde verkeerstellingen in 2015. Mede daardoor is er sprake van een stijging van het aantal overschrijdingslocaties (die voorheen niet zichtbaar werden gemaakt!). Zonder aanpassing van het verkeersmodel zou zijn geconcludeerd dat er sprake was van een lichte verbetering van de luchtkwaliteit in Amsterdam.

Daarnaast merken wij op dat de wethouder ook het volgende deelt:

“De luchtkwaliteit in Amsterdam wordt niet alleen berekend, maar ook gemeten. De GGD rapporteert jaarlijks over deze meetresultaten. De jaarrapportage over 2017 is op 9 juli 2018 aan de commissie MLD verzonden. De belangrijkste conclusie was dat in 2017 de luchtkwaliteit niet is verbeterd terwijl dit in 2016 wel werd verwacht”.

Bovendien wordt in de Monitoringsrapportage NSL 2015 een toezegging gedaan door de gemeente, zie bijlage 1 (op pagina 52):

Verder hecht de gemeente er aan te benadrukken dat zij bij het bepalen van haar locatie specifiek beleid om versneld aan de wettelijke norm te voldoen niet alleen uitgaat van de knelpunten berekend met de monitoringstool, maar ook met mogelijke knelpunten gebaseerd op het meetnet van de gemeente Amsterdam in beheer bij de GGD.’

Die GGD-meetpunten hangen dus op locaties waar verzoekers wonen/werken. Dat een burger dus een beroep doet op een toezegging is zijn goed recht, zodat de overheid zich houdt “om bij het bepalen van haar (gemeentelijke!) locatie specifiek beleid versneld aan de wettelijke norm te voldoen”, desnoods geheel buiten “het programma”. Jammerlijk is alleen dat het locatiespecifieke (gemeentelijke) beleid uitblijft. Daar gingen onze 10 verzoeken nu juist over. Zeker richting de gemeente (ook ex artikel 5 van de Grondwet: ieder heeft het recht verzoeken schriftelijk bij het bevoegd gezag in te dienen; ongeacht de titel van het verzoek). En op dat verzoek is inadequaat besloten en daarom het beroep.

Rechtstreekse werking

In de beslissing op bezwaar wordt ingegaan op de rechtstreekse werking van een richtlijn. Richtlijnen zijn in beginsel niet direct toepasbaar omdat ze eerst moeten worden omgezet in nationale wetgeving.

Wanneer Nederland een richtlijn te laat omzet, of niet correct, dan kunnen richtlijnbevestigingen rechtstreeks doorwerken als ze ‘voldoende duidelijk en nauwkeurig’ zijn en rechten toebedelen aan particulieren. De richtlijn zegt: “maximaal is het jaargemiddelde 40 µg/m³ Stikstofdioxide (NO₂)”. Niks onduidelijks aan.

Het invullen van een regeling als het NSL, met (bewezen!) niet werkende maatregelen, want er zijn nog steeds overschrijdingen (in 2017!) en het dan een “inspanningsverplichting” noemen is conform het antwoord van de Europese Commissie op vragen van de Partij voor de Dieren (28-09-2015) onjuist, omdat de commissie meldt dat de NO₂-grenswaarden een resultaatsverplichting zijn; de keuze van middelen om het resultaat te bereiken wordt aan de lidstaten overgelaten. Maar de maatregelen moeten uiteraard wel werken en daadwerkelijk ingezet zijn (gemeld in de pleitnota bij de bezwaarhoorzitting van de gemeente. Zie bijlage 3).

./ Daarnaast meldt de Europese commissie in een e-mail van 29-08-2017 (Bijlage 7):

Het Hof van Justitie van de Europese Unie (CJEU) heeft echter al meerdere malen besloten dat natuurlijke personen en rechtspersonen zich moeten kunnen beroepen op de bepalingen van de EU-wetgeving die gericht zijn op de bescherming van de gezondheid van de mens, zoals de eisen van de EU-luchtkwaliteitwetgeving.

en

Op 28 april 2017 heeft de Commissie een mededeling aangenomen over de toegang tot de rechter in milieu gerelateerde aangelegenheden (C (2017) 2616 def.) Waarin de jurisprudentie van de CJEU op dit gebied wordt samengevat en geïnterpreteerd. In de mededeling wordt ook verwezen naar andere rechterlijke zaken in de luchtkwaliteit waarin de CJEU het recht heeft bevestigd om een zaak aan de rechter te brengen indien de eisen van de EU-wetgeving inzake luchtkwaliteit niet worden nageleefd (zie bijvoorbeeld paragrafen 49f, 104, 146, 164 van de mededeling). Zie: http://ec.europa.eu/environment/aarhus/pdf/notice_accesstojustice.pdf

Zoals het Ministerie en gemeente dan in hun recente brieven aan uw rechtbank de uitspraak van de Raad van State uitspraak ECLI:NL:RVS:2018:3324 omarmen, om uw onbevoegdheid te construeren voor de gehele besluiten, is dan onjuist.

Die uitspraak van de Raad van State van 17 oktober 2018 gaat dus alleen in op “het NSL-programma” en sancties (ex AWB) opleggen. Wel maakt de Raad in R.O 5.2 de volgende opmerking:

Dat het nationale recht niet voorziet in de bevoegdheid om een bestuurlijke sanctie op te leggen, betekent niet dat [appellanten] niet kunnen bewerkstelligen dat de overheid aan de verplichtingen uit de Richtlijn luchtkwaliteit voldoet. Zij kunnen een vordering bij de burgerlijke

rechter instellen. Uit het door hen aangehaalde arrest Janecek volgt niet dat toezicht op de naleving van de verplichtingen uit de Richtlijn luchtkwaliteit moet worden uitgeoefend door de bestuursrechter. Dit volgt ook niet uit het unierechtelijke beginsel van effectieve rechtsbescherming. Vergelijk de uitspraak van de Afdeling van 4 augustus 2010, ECLI:NL:RVS:2010:BN3158.

Die door de Raad van State aangedragen optie om dan maar via de burgerlijke rechter te proberen melden wij het volgende. Uit het aangehaalde arrest Janecek volgt dan wel niet de verplichting dat de bestuursrechter aan zet is. Echter een richtlijn is bedoeld om de brug te slaan tussen het streven naar de noodzakelijke eenheid van Europese regelgeving enerzijds en rekening houden met nationale systemen en tradities anderzijds. Het doel van de richtlijn is niet eenmaking van wetgeving in de hele Europese Unie, maar het nader tot elkaar brengen ervan.

Het staat dan haaks op die eenmakinggedachte wanneer in alle andere EU-landen wel burgers naar de bestuursrechter kunnen, behalve in Nederland (Duitsland staat op zijn achterbenen bij de Dieselverboden). In Nederland kan je volgens het Ministerie en de gemeente vanwege het niet geregeld zijn in de wet, de overheid niet vragen zich te houden aan de simpele eis van de richtlijn “maximaal is het jaargemiddelde 40 µg/m³ Stikstofdioxide (NO₂)” en anders op korstmogelijke termijn er wel aan te voldoen. De rechtbank op 7 september 2017 in ECLI:NL:RBDHA:2017:10171 zegt immers dat de overheid dat hoe dan ook moet doen.

Temeer in onze brief van 29 januari jl. aangehaalde citaat uit het persbericht de Europese Commissie van 28 april 2017 zegt over de richtsnoeren:

de beoordelingscriteria die de nationale rechter moet hanteren om te voorkomen dat buitensporig hoge proceskosten burgers en verenigingen verhinderen hun rol in de handhaving van de EU-milieuwetgeving op nationaal niveau te vervullen.

Voorgaande bedoeling om buitensporige hoge proceskosten van burgers en verenigingen te voorkomen lukt dan niet eens in een civiele procedure, zoals blijkt uit de uitspraak ECLI:NL:RBDHA:2017:15380 van de rechtbank Den Haag 27 december 2017 tegen het Ministerie. De civiele rechter hanteert hele andere uitgangspunten. In die civiele zaak gaat het al lang niet meer om “onder de norm te komen van 40 µg/m³ Stikstofdioxide (NO₂)”, maar moet er nota bene door de burger ook nog schade aangetoond worden. Dat is omdraaiing van bewijslast, terwijl het bestuur moet aantonen dat ze goed bezig zijn (waarbij de feiten overduidelijk anders liggen, immers de overschrijdingen bestaan nog steeds).

Let wel: de Europese norm van 40 µg/m³ NO₂ is een overeengekomen norm, dat is geen gezondheidsnorm. Die ligt veel lager. Anne Knol van Milieudefensie spreekt over de huidige normen: “fopnormen die nergens op slaan”. Adviesbureau Royal HaskoningDHV (RHDHV) heeft in opdracht van Milieudefensie onderzocht hoeveel bescherming verschillende normen (wettelijke milieuregels) bieden. RHDHV berekende hoeveel mensen sterven of ziek worden als de verschillende regels precies worden nageleefd. Wat blijkt? Er gelden schokkend veel slappere regels voor giftige stoffen die overal in de lucht zitten, dan voor andere stoffen, die relatief zeldzaam zijn. Zie:

<https://milieudefensie.nl/actueel/welke-gezondheidsrisicos-door-luchtvervuiling-accepteren-we>

Een civiele procedure heeft daarnaast als groot nadeel dat de burger zichzelf niet mag vertegenwoordigen en een (dure) advocaat in de arm moet nemen. De advocatentarieven zijn niet kinderachtig. Daarnaast moet de burger dus bewijzen dat de gemeente fout zit en de wet overtreedt (De rechtbank Den Haag heeft dat op 7 september 2017 in ECLI:NL:RBDHA:2017:10171 al gedaan en in bijlage 6 over NSL-Monitor Luchtkwaliteit 2018, geeft de gemeente gewoon de overschrijdingen toe). Tevens kan het noodzakelijk zijn om onderzoek van de gemeente ter onderbouwing van haar gelijk

aan een contra expertise bloot te stellen. Daar komen ook weer kosten bij. En dan hebben wij het nog niet eens over de lange adem waarover het Ministerie en gemeente beschikt bij het doorprocederen en hun onuitputtelijk lijkende financiële middelen omdat te kunnen bekostigen. Bij een gewone burger ontbreekt dat budget en lange adem. Ook bij ons.

Voorgaande door de Raad van State gewezen civiele weg leidt dus tot buitensporige kosten die niet conform de bedoelingen van de richtlijn zijn, laat staan de richtsnoeren. Terwijl er dus al een uitspraak is: ECLI:NL:RBDHA:2017:10171!

Iets vergeten goed te regelen in de wet, die nu enkel en alleen tussen bestuursorganen werkt, pleit de overheid niet vrij. De rechtsorde van de EU is autonoom en heeft voorrang boven het nationale of bilaterale recht. Als een lidstaat een richtlijn niet, onvolledig of onjuist heeft geïmplementeerd, kan een onderdaan van die lidstaat een direct beroep doen op rechtstreeks werkende bepalingen uit die richtlijn. En als de Rijksoverheid een richtlijn niet of niet correct heeft geïmplementeerd, blijven decentrale overheden nog steeds zelf verplicht de Europeesrechtelijk juiste interpretatie toe te passen!

Zo nodig verzoeken wij uw rechtbank prejudiciële vragen te stellen aan het Europese Hof van Justitie.

Conclusie

Gelet op al het voorgaande is uw rechtbank bevoegd, wat het Ministerie en gemeente ook mogen beweren.

Met vriendelijke groet,

w.g.

Het bestuur

Bijlagen:

1. Monitoringsrapportage NSL 2015, pagina 49 en 50
2. Verslag gesprek dinsdag 7 juni 2016 bij het Ministerie I & M met een aantal vragen en e-mailwisseling
3. Pleitnota Wijkcentrum d'Oude Stadt hoorzitting van de gemeente d.d. 13 juni 2017
4. Effecten op de luchtkwaliteit toen de Valkenburgerstraat dicht was: 16 augustus 2016
5. Zienswijze Wijkcentrum d'Oude Stadt d.d. 7 mei 2018 over aanvulling NSL
6. Brief Dijkzwa over NSL-Monitor Luchtkwaliteit, over het jaar 2017 d.d. 20 december 2018
7. E-mail Europese commissie d.d. 29 augustus 2017